

УНИВЕРЗИТЕТ У БЕОГРАДУ
Географски факултет

НАСТАВНО-НАУЧНОМ ВЕЋУ

Предмет: Реферат о урађеној докторској дисертацији кандидаткиње мср Марије Белиј

Одлуком Наставно-научног већа Географског факултета Универзитета у Београду, бр. 302 од 15.06.2016. године, именовани смо за чланове Комисије за преглед, оцену и одбрану докторске дисертације кандидаткиње мср Марије Белиј под насловом

„ТРАНСФОРМАЦИЈА БАЊА СРБИЈЕ У САВРЕМЕНЕ ЦЕНТРЕ SPA И WELLNESS ТУРИЗМА“

После прегледа достављене Дисертације и других пратећих материјала, и разговора са Кандидаткињом, Комисија је сачинила следећи

РЕФЕРАТ

1. УВОД

1.1. Хронологија одобравања и израде дисертације

Мср Марија Белиј успешно је завршила мастер студије на смеру Туризмологија 2009-е г. на Универзитету у Београду - Географском факултету, одбравивши мастер рад под називом „Бањски и рекреациони центри – облик прилагођавања бањског туризма Србије потребама савременог тржишта”. Захтев за одобрење израде докторске дисертације мср Марија Белиј подноси Универзитету у Београду - Географском факултету у фебруару 2014. године. На седници Наставно-научног већа Универзитета у Београду - Географског факултета, одржаној 20. марта 2014-е године, формирана је Комисија за оцену испуњености услова и оправданости теме за израду докторске дисертације кандидаткиње мср Марије Белиј, под насловом „ТРАНСФОРМАЦИЈА БАЊА СРБИЈЕ У САВРЕМЕНЕ ЦЕНТРЕ SPA И WELLNESS ТУРИЗМА“. Извештај Комисије о испуњености услова и оправданости теме за израду односне докторске дисертације кандидаткиње мср Марије Белиј усвојен је на седници Научно-наставног већа Универзитета у Београду - Географског факултета, одржаној 17. априла 2014-е године. Веће научних области грађевинско-урбанистичких наука Универзитета у Београду дало је сагласност за израду дисертације „ТРАНСФОРМАЦИЈА БАЊА

СРБИЈЕ У САВРЕМЕНЕ ЦЕНТРЕ SPA И WELLNESS ТУРИЗМА“ кандидаткиње мср Марије Белиј, на седници одржаној 20. маја 2014-е године.

1.2. Научна област дисертације

Дисертација припада научној области Туризмологија, за коју је матичан Географски факултет Универзитета у Београду. Ментор ове дисертације је др Добрица Јовичић, редовни професор Универзитета у Београду - Географског факултета, чије компетенције за менторство потврђују следећи објављени радови:

1.	Jovicic, D. (2016): Key issues in the conceptualization of tourism destinations, <i>Tourism Geographies</i> (online). doi: 10.1080/14616688.2016.1183144. Impact factor: 1.695 y 2014. г.	M21
2.	Jovicic, D. (2016): Cultural tourism in the context of relations between mass and alternative tourism, <i>Current Issues in Tourism</i> , 19 (6): 605-612. doi: 10.1080/13683500.2014.932759. Impact factor: 0.958 y 2014. г.	M23
3.	Jovicic, D. (2014). 'Key issues in the implementation of sustainable tourism'. <i>Current Issues in Tourism</i> , 17 (4): 297-302. doi:10.1080/13683500.2013.797386. Impact factor: 0.958 u 2014. г.	M23
4.	Jovičić, D. (2012): The Influence of Environment and Energy Macro Surroundings on the Development of Tourism in the 21 st Century, <i>Collegium Antropologicum</i> , Vol 36, No. 2, UDC 572, ISSN: 0350-6134, pp. 697-704. . Impact factor: 0.414 y 2012. г.	M23
5.	Jovičić D. (2011). Socio-cultural impacts of contemporary tourism. <i>Collegium Antropologicum</i> 35 (2), pp. 509-605. ISSN:0350-6134. Impact factor: 0.614 y 2011. г.	M23
6.	Dragin, A., Jovicic, D., Boskovic, D. (2010). Economic Impact of Cruise Tourism along the Paneuropean Corridor VII. <i>Economic Research</i> Vol. 23, No. 4, pp. 127-141. ISSN:1331-677X . Impact factor: 0.118 y 2010. г.	M23
7.	Dragičević, V., Jovičić, D., Blešić, I., Stankov, U., Bosković, D. (2012): Business Tourism Destination Competitiveness: a case study of Vojvodina province (Serbia), <i>Ekonomika istrazivanja-Economic Research</i> , Vol. 25, No. 2, ISSN: 1331-677X, UDK 338, pp. 311-332. Impact factor: 0.273 y 2012. г.	M23

1.3. Биографски подаци о кандидаткињи

Мср Марија Белиј је рођена 25. маја 1985. године у Крушевцу, где је завршила основну и средњу медицинску школу.

Основне студије на смеру географија на Географском факултету Универзитета у Београду уписала је школске 2004/2005. године, а на истом дипломирала 2008. године са просечном оценом 9,26. Тема дипломског рада била је „Позиционирање Рибарске Бање у бањском туризму Србије“. Поводом Дана Универзитета проглашена је за студента генерације Географског факултета.

Мастер студије на Географском факултету Универзитета у Београду, на смеру Туризмологија уписала је школске 2008/2009. године, које завршава просечном оценом 10,00. Мастер рад под насловом „Бањски и рекреациони центри – облик прилагођавања бањског туризма Србије потребама савременог тржишта“ одбранила је 2009. године.

Докторске академске студије уписала је 2010. године на Географском факултету Универзитета у Београду, на смеру Туризмологија.

Од школске 2008/09. ангажована је на Географском факултету као сарадник у настави, а од јула 2011. године изабрана је у звање асистента.

2. ОПИС ДИСЕРТАЦИЈЕ

2.1. Садржај дисертације

Основни текст дисертације мср Марије Белиј, под називом “ТРАНСФОРМАЦИЈА БАЊА СРБИЈЕ У САВРЕМЕНЕ ЦЕНТРЕ SPA И WELLNESS ТУРИЗМА”, написан је на 223 стране на српском језику, садржи 33 слика, 21 табелу, 6 графикана и 5 карте. У изради дисертације коришћено је 367 библиографских јединица, а поред тога коришћени су и подаци са Интернета (32 адресе интернет сајтова).

Структуру дисертације чине 12 повезаних поглавља:

1. УВОД (стр. 3-8)
2. МЕТОДОЛОШКИ КОНЦЕПТ ИСТРАЖИВАЊА (стр. 9-19)
3. ТЕОРИЈСКО УТЕМЕЉЕЊЕ ПОЈМА ЗДРАВСТВЕНОГ ТУРИЗМА (стр. 20-34)
4. ИСТОРИЈСКИ КОНТЕКСТ ЗДРАВСТВЕНОГ ТУРИЗМА (стр. 35-49)
5. ГЕОЛОШКА ИСТРАЖИВАЊА ТЕРМОМИНЕРАЛНИХ ВОДА У СРБИЈИ КАО ОСНОВА ЗА РАЗВОЈ БАЊСКОГ ТУРИЗМА (стр. 50-68)
6. БАЊЕ СРБИЈЕ КАО ДЕСТИНАЦИЈЕ ЗДРАВСТВЕНОГ И WELLNESS ТУРИЗМА (стр. 69-147)
7. ПРОЦЕС ДОНОШЕЊА ОДЛУКЕ ПРИ ИЗБОРУ ТУРИСТИЧКЕ ДЕСТИНАЦИЈЕ (стр. 148-163)
8. АНАЛИЗА ФАКТОРА КОЈИ УТИЧУ НА ТУРИСТЕ ПРИ ИЗБОРУ БАЊА КАО ТУРИСТИЧКИХ ДЕСТИНАЦИЈА УЗ ПОМОЋ АНАЛИТИЧКО-ХИЈЕРАРХИЈСКОГ ПРОЦЕСА (стр. 164-178)
9. АНКЕТНО ИСТРАЖИВАЊЕ У ЦИЉУ ОДРЕЂИВАЊА АТРАКТИВНОСТИ БАЊА СРБИЈЕ КАО ДЕСТИНАЦИЈА WELLNESS ТУРИЗМА (стр. 179-187)
10. ДИСКУСИЈА (стр. 188-190)
11. ПЕРСПЕКТИВЕ ТУРИЗМА У БАЊАМА СРБИЈЕ (стр. 191-194)
12. ЗАКЉУЧАК (стр. 195-198)

Истовремено поглавља карактеришу бројни поднаслови хијерархијски нижег ранга. Структура дисертације је јасна и прецизна у формалном и садржајном смислу.

2.2. Кратак приказ појединачних поглавља

Уводно поглавље обухвата анализу научних основа за тумачење трансформације бања у Србији у савремене центре спа и wellness туризма, кроз дефинисање предмета истраживања, циљева и задатака, као и постављање научних хипотеза.

У поглављу *Методолошки концепт истраживања* анализиране су методе истраживања употребљене приликом израде дисертације. Методолошки концепт формиран је у складу са са постављеним циљевима, задацима и структуром рада, а

подразумевао је употребу стандардних и прилагођених метода, чије је комбиновање имало за циљ географски аспект проучавања. Такође је дат је кратак осврт на публикације и истраживања која су била усмерена на развој бања и бањског туризма у Србији, као и на нове трендове у организацији овог вида туризма у свету. Постојећа истраживања послужила су приликом решавања одређених проблема у овој дисертацији.

Теоријско утемељење појма здравственог туризма је назив поглавља у коме се анализира утемељење и развој појма здравствени туризам, концепт и типологија, затим појмови бања и бањског туризма и wellness туризма. Тежило се разумевању и правилном тумачењу ових појмова, како би се обезбедиле адекватне смернице за организовање будућих праваца развоја бања у Србији.

Поглавље *Историјски контекст развоја здравственог туризма* даје осврт на схватање и развој овог вида туризма кроз историју, како у свету, тако и у Србији.

У поглављу *Геолошка истраживања термоминералних вода у Србији као основа за развој бањског туризма* анализирани су минерални, термални и термоминерални извори у Србији који представљају темељну основу за развој бања и бањског туризма. Посебно је анализиран просторни распоред и припадност бања хидрогеолошким рејонима у Србији.

Бање Србије као дестинације здравственог и wellness туризма представља комплексно поглавље у коме је анализиран појам туристичке дестинације у контексту формирања дестинација здравственог туризма, затим брендирање бања, као и материјалне базе за развој туризма и туристичког промета. Такође је посебна пажња посвећена досадашњој улози бања у туризму Србије и дат је аналитички преглед обележја одабраних дестинација бањског туризма у Србији, у оквиру којег је представљено двадесет бања (физичко-географске одлике, историјски развој, инфраструктурна изграђеност, туристичка понуда са акцентом на капацитете за развој здравственог и spa & wellness туризма, конкурентност у односу на локално и регионално окружење и др).

Својом комплексношћу и научно-истраживачким значајем одликује се поглавље *Процес доношења одлуке при избору туристичке дестинације* у оквиру кога су анализирана различита истраживања на тему мотивације туриста, са посебним освртом на здравствени туризам. У овом поглављу постављен је теоријски оквир за истраживање фактора који утичу на доношење одлуке о избору бања као туристичких дестинација.

Анализа фактора који утичу на туристе при избору бања као туристичких дестинација уз помоћ аналитичко-хијерархијског процеса (АХП) је поглавље у коме је представљено спроведено истраживање туриста у бањама Србије, у оквиру кога је спроведена анализа свих фактора који утичу на процес доношења одлуке о избору бања као туристичких дестинација у Србији уз помоћ аналитичко - хијерархијског процеса. Услед тога издвојили су се водећи фактори на лествици хијерархије, као и они најмање битни код туриста који посећују бање.

Поглавље *Анкетно истраживање у циљу одређивања атрактивности бања Србије као дестинација wellness туризма* представља анализу атрибута атрактивности бања у Србији као туристичких дестинација. Истраживање је спроведено међу стручњацима из области туризма, и његов суштина се огледа у оцени фактора предложеног модела, као и оцењивању бања према појединачним факторима. На основу тога, извршено је рангирање бања према атрактивности wellness понуде.

Следеће поглавље *Дискусија* садржи анализу постављених хипотеза и резултата истраживања, као и нека ограничења на која се наишло у току израде дисертације и смернице за нека будућа истраживања.

У поглављу *Перспективе туризма у бањама Србије* се наводи се да би бање требало развијати према концепту одрживог развоја у сагласности са капацитетима термоминералних вода. Највећи потенцијал за развој бањског туризма налази се у чињеници да Србија има понуду која може задовољити растућу међународну тражњу за специјализованим здравственим третманима.

У *Закључку* се наводи да је у раду развијен модел који би обухватио све факторе који утичу на процес доношења одлуке туриста када је реч о избору бање као места за одмор. Да би се истражили фактори који утичу на процес доношења одлуке туристе код избора бањске дестинације, предложене су одређене помоћне хипотезе, које су и тестиране. Друго истраживање спроведено у дисертацији имало је за циљ истраживање атрибута атрактивности у бањама у Србији, а затим и рангирање бања према тим факторима. На основу резултата истраживања у овој дисертацији, може се закључити да би захтеви савремених туриста били задовољени, бање у Србији треба да понуде интегрални туристички производ који обухвата: разноврсну понуду здравствених третмана, засновану на природним ресурсима, медицински програм, wellness програм, козметичке третмане, спортске активности, у комбинацији са квалитетним смештајним капацитетима, аутентичном гастрономском понудом и културно-забавним садржајем. Да би постале конкурентне, бање у Србији морају конципирати свој развој по угледу на већ афирмисане дестинације spa и wellness туризма, што би захтевало велике промене у области менаџмента и маркетинга наших бања, а самим тим и боље пласирање на туристичком тржиште, привлачење нових туриста и остваривање економског профита. Поред тога, треба се залагати за очување аутентичности, као изузетне туристичке вредности и атрактивности, коју бање Србије свакако поседују. Усклађивање свега наведеног допринеће развоју spa и wellness туризма у Србији, и омогућиће нашој земљи значајан напредак у овом виду туристичких кретања.

3. ОЦЕНА ДИСЕРТАЦИЈЕ

3.1. Савременост и оригиналност

Савременост ове дисертације проистиче из чињенице да је концепт spa и wellness туризма данас основна смерница у управљању бањским центрима, која треба да омогући остваривање економских, друштвених и здравствених циљева, уз истовремену заштиту културних вредности, социјалног интегритета, кључних еколошких процеса, као и оптимално задовољење потреба туристичких посетилаца бања, у мери у којој је то објективно могуће. Сходно томе, истраживању концепта spa и wellness туризма током протеклих 10-15 година у Европи и другим развијеним деловима света, придаје се велика пажња, што подразумева и континуирано развијање смерница и механизма за спровођење овог концепта на националном, регионалном и локалном плану.

У Србији се истраживању проблематике spa и wellness туризма до сада, углавном, није приступало на адекватан и целовит начин. У већини досадашњих истраживања везаних за оцену туристичких потенцијала бања Србије, фокус је, највећим делом, био на разматрању природно-лековитих фактора и развоју класичног лечилишног туризма. Овакав приступ не кореспондира са савременим схватањем здравственог туризма, као облика туризма који се предузима у циљу промовисања, стабилизовања и враћања физичког, менталног и социјалног добростања, коришћењем природних лековитих и других еколошких фактора, здравствених услуга, спортско-рекреативних и wellness садржаја. За разлику од традиционалног приступа

истраживању бањског туризма Србије, кандидаткиња је у изради дисертације уважила значајне промене појмовног одређења, али и тржишних трендова и праксе развоја бања, утемељене на концепту spa и wellness туризма, што је допринело оригиналности ове дисертације.

Дисертација је заснована на анализи теоријског оквира spa и wellness туризма, оцени досадашњег туристичког развоја бања Србије, и сагледавању заступљености и примене принципа и механизма концепта spa и wellness туризма у пракси. Спровођење овакве комплексне анализе омогућила је примена адекватне методологије, утемељене на комбиновању различитих методолошких техника које је кандидаткиња прилагодила специфичностима наших бања и карактеристикама досадашњег развоја туризма у њима. На тај начин је створена валидна и довољно широка основа за комплексно и холистичко сагледавање актуелног стања развоја бањског туризма у Србије, и дефинисање предлога модела будућег развоја бања наше земље, заснованог на одредницама концепта spa и wellness туризма.

3.2. Осврт на референтну и коришћену литературу

Обим и квалитет презентованих библиографских јединица су у складу са научним приступом и постављеним циљевима и задацима истраживања. Раније је већ споменуто да је у раду коришћено 367 библиографских јединица и 32 интернет извора што је у складу са трендовима у савременим научним истраживањима. При избору обима и квалитета коришћених извора литературе показан је висок степен научне и стручне зрелости, самосталности и актуелности. У раду је коришћена инострана и домаћа литература с већим уделом литературе са енглеског говорног подручја, што је разумљиво јер су се ти аутори више бавили проблематиком која је предмет дисертације. Литература са енглеског говорног подручја је у највећој мери коришћена у постављању теоријско-методолошке основе истраживања. Домаћи извори литературе, иако оскуднији када су у питању захтеви и потребе ове дисертације, послужили су као валидна основа за целовито сагледавање досадашњих резултата и проблема развоја туризма у бањским центрима Србије. Највећи део коришћених библиографских јединица је објављен у последњих 10 година што обезбеђује њену несумњиву актуелност. Коришћена је литература практично свих водећих иностраних и домаћих аутора који се баве проблемима истраживања дисертације.

3.3. Опис и адекватност примењених научних метода

Примењене научне методе су омогућиле остварење постављеног задатка истраживања. Комплексност и интердисциплинарност истраживања захтевала је примену одговарајућег сета метода, поступака и истраживачких техника које припадају различитим научним дисциплинама. Срж методолошког поступка чине анализа, синтеза, метода генерализације, компаративна метода, математичко-статистичка метода, картографска метода, метода анкетирања, метода моделовања и метода индикатора одрживог туризма. Коришћене методе одговарају конкретно постављеном начину истраживања и хипотетичким оквирима дисертације. Применом наведених метода и критичким приступом истраживању осигурано је остварење постављених циљева и задатака. Посебно треба истаћи значај примене методе анкетирања, математичко-статистичке методе и методе моделовања, што је омогућило да се на комплексан и холистички начин сагледа актуелно стање развоја туризма у бањама

Србије, и дефинише предлог модела трансформисања традиционалних бања наше земље у тржишно атрактивне центре spa и wellness туризма.

3.4. Применљивост остварених резултата

Резултати научних истраживања до којих се дошло израдом ове дисертације имају наглашен апликативни карактер, јер су путем њих креиране значајне смернице и упутства за рад низа интересних партнера инволвираних у проблеме развоја туризма у бањама наше земље, као што су државни органи, туристичка привреда, стручне и образовне институције, здравствено-лечилишне установе, невладине организације и локално становништво. Овде се посебно мисли на допринос резултата истраживања у домену правилног усмеравања будућег развоја туризма у бањама Србије. У том контексту, на темељу истраживања спроведених у овој докторској дисертацији дефинисан је предлог модела трансформације традиционалних бања Србије у модерне центре spa и wellness туризма, чија примена може допринети нашој земљи да се успешно позиционира на специфичном тржишту здравственог туризма, за које се предвиђа најдинамичнији раст у 21. веку.

3.5. Оцена достигнутих способности кандидата за самостални научни рад

На основу прегледа дисертације мср Марије Белиј може се тврдити да се ради о оригиналном научно–истраживачком раду написаном по свим стандардима који су прописани и уобичајени за овакву врсту радова. С обзиром на то, и чињеницу да је кандидаткиња до сада објавила више научних радова који се баве изучавањем просторних, економских, еколошких, ресурсних и других аспеката развоја туризма у бањама Србије и других европских земаља, као и да је досадашње научно усавршавање и рад кандидаткиње у складу са темом дисертације, сматрамо да је њеном успешном израдом потврђено да мср Марија Белиј поседује потребну способност, знање и зрелост, и да се може самостално бавити научним радом у оквиру ове комплексне материје.

4. ОСТВАРЕНИ НАУЧНИ ДОПРИНОС

4.1. Приказ остварених научних доприноса

- Докторска дисертација пружа значајан теоријско-методолошки допринос туризмолошким истраживањима из области бањског туризма, и улози процеса трансформације бања, кроз примену wellness концепта, у побољшању пласману туристичке понуде наше земље на домаћем и иностраном тржишту.
- Резултати научних истраживања представљају значајан допринос досадашњим истраживањима одрживости развоја туризма у бањским центрима Србије, као кључне компоненте одрживог развоја ових заштићених добара у целини.
- Резултати научних истраживања су омогућили да се адекватно и свеобухватно сагледа реално стање бањског туризма у Србији, да се идентификују проблеми и предложе начини за њихово решавање и трајно превазилажење у будућности.

- Резултати истраживања чине респектабилну и поуздану основу за дефинисање стратешких опредељења у области бањског туризма, дефинисање јасних развојних циљева, корака реализације и ефикасног међусобног координисања свих интересних партнера укључених у овај облик туристичког привређивања.
- У дисертацији је дефинисан предлог модела трансформације бања Србије у модерне центре spa и wellness туризма, чија примена може допринети нашој земљи да се успешно позиционира на специфичном тржишту здравствено-рекреативног и лечилишног туризма, за које се предвиђа најдинамичнији раст у 21. веку.

4.2. Критичка анализа резултата истраживања

У већини досадашњих истраживања везаних за оцену туристичких потенцијала бања Србије, акценат је, највећим делом, стављен на разматрање природно-лековитих фактора и развој класичног лечилишног туризма усмереног на лечење и рехабилитацију махом старијих људи, док су рекреативна функција бањских центара и њена превентивна улога у очувању и јачању људског здравља, као и могућности креирање садржајније бањске понуде усмерене на различите сегменте туристичке тражње, били запостављени. Овакав приступ не кореспондира са савременим схватањем здравственог туризма, као облика туризма који се предузима у циљу промовисања, стабилизовања и враћања физичког, менталног и социјалног добростања, коришћењем природних лековитих и других еколошких фактора, здравствених услуга, спортско-рекреативних и wellness садржаја. За разлику од ранијих традиционалних приступа истраживању бањског туризма Србије, кандидаткиња је у изради дисертације уважила значајне промене појмовног одређења, али и тржишних трендова и праксе бањског туризма. Такав приступ, уз анализу обимне архивске грађе, коришћење разноврсних и добро комбинованих методолошких поступака, са акцентом на емпиријском истраживању и контактних испитивањима туристичке клијентеле, омогућили су да се туристички потенцијали бања Србије сагледају на нови и интегралан начин, и креира модел њиховог будућег и знатно успешнијег развоја, у односу на досадашњи период.

4.3. Верификација научних доприноса

- **Радови који су резултат истраживања у оквиру докторске дисертације:**

Категорија М 23

- Anđelković, G., Pavlović, S., Đurđić, S., **Belij, M.**, Stojković, S. (2016): Tourism Climate Comfort Index (Tcci) – An attempt to evaluate the climate comfort for tourism purposes: the example of Serbia. Global NEST Journal, Vol 18, No X, pp XX-XX, 2016 (IF=0.468) (ISSN: 17907632, 11084006). (http://journal.gnest.org/sites/default/files/Submissions/gnest_01798/gnest_01798_proof.pdf)

Категорија М 51

- **Белиј, М.**, Милосављевић, Ј., Белиј, Ј., Перак, К. (2014). Показатељи туристичке развијености бањских места у Србији. Зборник радова Географског факултета Универзитета у Београду, свеска 62, ISSN 1450-7552.

- **Остали радови објављени у периоду након пријаве дисертације:**

Рад у часопису међународног значаја верификованог посебном одлуком (М 24)

- Стојилковић-Гњатовић, Ј., **Белиј, М.** (2014). Активно старење активних старих – емпиријски приступ. (Active ageing of the active aged in Serbia – empirical evidences). Зборник Матице Српске за друштвене науке, Нови Сад. Бр. 148, стр. 643-652. UDC 364.65-22-053.9(497.11). Di:10.2298/ZMSDN1448643S (http://www.maticasrpska.org.rs/stariSajt/casopisi/ZMSDN_148.pdf)

Рад у водећем часопису националног значаја (М51)

- **Белиј, М.**, Вељковић, Ј., Павловић, С. (2014). Улога локалне заједнице у развоју туризма – Case study село Забрега. Гласник Српског географског друштва, Београд. Свеска XCIV – Бр. 2, стр. 1-14. UDC: 338.48-44(1-22)(497.11). Doi: 10.2298/GSGD1402001B (<http://www.doiserbia.nb.rs/img/doi/0350-3593/2014/0350-35931402001B.pdf>)
- **Белиј, М.**, Тадић, М. (2015). Астротуризам – могућности развоја у Србији. (Astrotourism - possibilities for development in Serbia). Гласник Српског географског друштва, Београд. Свеска XCV - Бр. 3, стр. 59-73. UDC: 338.48-44(202)(497.11). Doi: 10.2298/GSGD1503059B (<http://www.doiserbia.nb.rs/img/doi/0350-3593/2015/0350-35931503059B.pdf>)

Саопштење са скупа националног значаја штампано у целини (М63)

- **Белиј, М.** (2014). Бање Србије – Између здравственог и wellness туризма. Научни скуп са међународним учешћем „Географско образовање, наука и пракса: развој, стање и перспективе“. Ивањица од 5. до 7. децембра 2013. Универзитет у Београду, Географски факултет, Београд, стр. 395-400. ISBN 978-86-6283-015-9, COBISS.SR-ID 207867404 (М63)
- Belij, S., Ilinčić, M., **Belij, M.** (2014). Planiranje namene zemljišta pri formiranju nove turističke destinacije. Peti naučno-stručni skup sa međunarodnim učešćem „Lokalna samouprava u planiranju i uređenju prostora i naselja“. Asocijacija prostornih planera Srbije, Univerzitet u Beogradu Geografski fakultet, Republička agencija za prostorno planiranje, Beograd. Str. 235-240 ISBN 978-86-6283-013-5, COBISS.SR-ID 206336012 (М63)
- Ilinčić, M., Belij, J., **Belij, M.** (2015). Klimatske promene i njihov uticaj na zaštićena prirodna dobra i razvoj ekoturizma Vojvodine. Osmi naučno-stručni skup sa

međunarodnim učešćem – Planska i normativna zaštita prostora i životne sredine. Palić 16-18.04.2015. Zbornik radova, Asocijacija prostornih planera Srbije, Univerzitet u Beogradu Geografski fakultet, Beograd, str. 395-401. ISBN 978-86-6283-023-4, COBISS.SR-ID 214347788

- **Belij, M.**, Belij, J., Ilinčić, M. (2015). Mogući uticaji klimatskih promena na sektor turizma. Osmi naučno-stručni skup sa međunarodnim učešćem – Planska i normativna zaštita prostora i životne sredine, Palić 16-18.04.2015. Zbornik radova, Asocijacija prostornih planera Srbije, Univerzitet u Beogradu Geografski fakultet, Beograd, str. 255-261. ISBN 978-86-6283-023-4, COBISS.SR-ID 214347788
- Belij, J., **Belij, M.**, Ilinčić, M. (2016). Integralan pristup razvoju turizma u Ramsarskim područjima Vojvodine. Šesti naučno-stručni skup sa međunarodnim učešćem „Lokalna samouprava u planiranju i uređenju prostora i naselja“. Asocijacija prostornih planera Srbije, Univerzitet u Beogradu Geografski fakultet, Beograd, str. 465-470. ISBN 978-86-6283-040, COBISS.SR-ID 223802636
- Ilinčić, M., **Belij, M.**, Belij, J. (2016). Prirodno-geografski preduslovi kao osnova razvoja turizma u SRP Deliblatska peščara. Šesti naučno-stručni skup sa međunarodnim učešćem „Lokalna samouprava u planiranju i uređenju prostora i naselja“. Asocijacija prostornih planera Srbije, Univerzitet u Beogradu Geografski fakultet, Beograd, str. 471-477. ISBN 978-86-6283-040, COBISS.SR-ID 223802636
- **Белиј, М.** (2015). Концепт здравственог и wellness туризма кроз историју. Зборник радова, 4. Српски Конгрес географа са међународним учешћем „Достигнућа, актуелности и изазови географске науке и праксе“, поводом 150 година рођења Јована Цвијића, Копаоник 07-09.10.2015, Књига 2, Универзитет у Београду - Географски факултет, Српско географско друштво, стр. 249-253.
- Белиј, Ј., **Белиј, М.** (2015). Рамсарска подручја Војводине као туристичке дестинације. Зборник радова, 4. Српски Конгрес географа са међународним учешћем „Достигнућа, актуелности и изазови географске науке и праксе“, поводом 150 година рођења Јована Цвијића, Копаоник 07-09.10.2015, Књига 2, Универзитет у Београду Географски факултет, Српско географско друштво, стр. 291-296.

5. ЗАКЉУЧАК И ПРЕДЛОГ

На основу увида у докторску дисертацију под насловом „ТРАНСФОРМАЦИЈА БАЊА СРБИЈЕ У САВРЕМЕНЕ ЦЕНТРЕ SPA И WELLNESS ТУРИЗМА“ кандидаткиње мср Марија Белиј, Комисија за преглед, оцену и одбрану докторске дисертације подноси следећи закључак и предлог:

Докторска дисертација под наведеним насловом представља оригинално научно дело, урађено у потпуности са важећим стандардима и нормама научно-истраживачког рада. Рад је урађен у складу са темом на коју је Наставно-научно веће Географског факултета Универзитета у Београду дало сагласност;

Дисертација мср Марије Белиј урађена је на високом научном нивоу уз поштовање свих важећих стандарда научног рада. Кандидаткиња је, употребом различитих и адекватно одабраних методолошких техника, комплексно обрадила проблематику садашњег стања развијености туризма у бањама Србије, дефинишући

модел чијом применом би наше бање могле да се трансформишу у савремене центре wellness и spa туризма, и тако остваре знатно веће учешће на домаћем и иностраном туристичком тржишту. Сложен теоријско-методолошки приступ истраживању, успешно коришћење различитих методолошких поступака, као и детаљна и аналитичка обрада обимне архивске грађе, показују да је мср Марија Белиј квалификована за научно-истраживачки рад. Адекватан методолошки приступ који је кандидаткиња прилагодила циљевима и задацима истраживања у овој дисертацији, омогућила је да се на комплексан и холистички начин сагледа актуелно стање развоја туризма у бањама Србије;

У дисертацији је дефинисан предлог модела трансформације начина туристичког привређивања у бањама Србије, утемељеног на примерима добре праксе из других европских земаља, али и геопросторним, еколошким, социо-културним и економским особеностима Србије и њених бања. Применом оваквог модела могуће је остварити економске и друштвене циљеве развоја туризма у бањама наше земље, уз истовремену заштиту кључних еколошких процеса, природних лековитих фактора, културних вредности и социјалног интегритета ових вредних добара, као и задовољење потреба туриста.

Имајући у виду научну заснованост, методолошки приступ, научни и практични значај овог рада, као и компетентност и оспособљеност кандидаткиње да се бави научним радом, Комисија предлаже Научно-наставном већу Географског факултета Универзитета у Београду да се докторска дисертација под називом „**Трансформација бања Србије у савремене центре spa и wellness туризма**“, кандидаткиње мср Марије Белиј, прихвати и упути на коначно усвајање Већу научних области грађевинско-урбанистичких наука Универзитета у Београду.

Београд, 26.06. 2016. г.

ЧЛАНОВИ КОМИСИЈЕ

Проф. др Добрица Јовичић
Универзитет у Београду, Географски факултет

Проф. др Љиљана Гавриловић
Универзитет у Београду, Географски факултет

Дос. др Мирослав Вујичић
Универзитет у Новом Саду, Природно-математички факултет